

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV.

Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика.

№ 59.

Р А Т Ъ.

Сви се журе, што садъ пламти
У Европи грозный рать.
Кадъ е было свѣтъ безъ рата?
Слабіега ячій млата,
И сви другомъ ломе вратъ.

Подъ заставомъ себичности
Мачъ оштримо свакій свой;
Зависть пише тайне ноте,
Подижу намъ страсти флоте,
И съ користи савъ е бой.

Погледайте новинарство,
Ніе а' овдъ правый рать?
Свако ногомъ біе кљусе,
И да може, све бы —
Посл'о — у невратъ.

А на дому? Свакій знаде,
Заколиво трае миръ.
Текъ се еданъ вопросъ рѣши,
Већъ се други наостреши
На брачномъ мору виръ.

Нашто разно оружје,
Мачки нокти, бѣку вратъ,
Жени езикъ, лаву зуби,
Мужу глава, подлостъ буби,
Да стваръ обшта ніе рать?

Света любво, кудъ се крѣшъ,
Те несадишъ мира цвѣтъ;
Ахъ и любовь брзо стари,
Што б' и было, бракъ поквари,
И натрашке иде свѣтъ.

С В Л А Д А Н А Д У Ш А.

(продужено)

Отацъ му быяше умрѣо, на цѣломъ овомъ свѣту ніе никогъ више осимъ мене имао, комъ бы тугу свою казати могао. Я самъ онда обитавао заедно съ моіомъ матеромъ и нѣномъ сестричиномъ Софіомъ у одной кући. Я самъ га, колико самъ могао, тѣшио, онъ ме е слушао пажљиво, ал' то ніе ништа дѣйствовало на нѣга. Говоріо самъ му о могућности времена; о умалѣню туге у крилу наука и знаня. Готвалдъ ме е слушао, ал' е остао

жалостанъ. Я га принудимъ, да пређе у мое обиталиште, и намѣстимъ му одну лепу собицу. Ту се спремао за свой богословскій испытъ, кои е морао да преда, па да прими чинъ свещеника. Даню е было прилѣжанъ, а вечеромъ тражіо е самоћу, едва га принудимъ, да къ нама у собу дође. Садъ самъ се већъ манъ сумняо о нѣговомъ оздравлѣню, еръ га ніе више ништа опоминяло на нѣгову прошлостъ. Моя га е мала породица съ найвећомъ пажњомъ предусретала, кое му е врло добро чинило, и нико га срдачнѣе ни любезнѣе ніе предусретао него моя рођака Софія. Она е была особита дѣвојка, сасвимъ супротногъ начина и природе но Цецилія. Найвиша тихость и смиренность, нѣжность душе, — душе, коя се анѣлскомъ назвати могла. Чувство е пакъ было нѣнь элементъ, — штогодъ осѣћати, любити и почитовати, была іой е найвећа потреба живота. Она е была найбрижљивія чуварка и послужителька мое увѣкъ болешљиве матери, и то е нѣно чувство іошъ нѣжнѣимъ учинило, нѣнь гласъ іошъ тишимъ и цѣло нѣно обхођенѣ пріятнѣимъ.

Она ніе была лепа, ал' нѣно живосно црно око, нѣна загаситосмеђа, густа, свилена коса, и нѣнь виткѣй стасъ давали су іой милину и красоту. Нѣне руке были су врло лепе, и свакій ій е хваліо, и дивіо іймъ се, особито кадъ е гитаръ свирала.

Готвалдъ се мало помало у нашой кући утѣши и успокои, кое нѣговомъ здравлю одъ велике ползе буде. Съ найвећомъ радости примѣтимъ я, да се одъ дана на данъ све више развеселявао. Истина іошъ е остала понека черта туге на лицу нѣговомъ, но ове су га само лепшимъ чиниле.

Тако читава година прође. Я самъ међутимъ примѣтио, да е одъ првогъ тренутка виђеня Софія Готвалда и заволила, садъ самъ было іошъ увѣреніи. Готвалдъ испытъ добро положи, и очекиваше свакій часъ, да га за проповѣдника гдѣ у нашой околинѣ поставе.

О грофу Штермену и нѣговой породици ніе се више ништа чуло, и я самъ већъ примѣтимъ, да е Готвалдъ ову сладку но тужну опомену сасвимъ у заборавность баціо было. Истина Цецилинъ ликъ вишаше непрестано у нѣговой соби о зиду, покадшто е онъ и кон тужный погледъ на истый бацао, покадшто и кою сузу убрисао, ал' то е было све.

Напоследку, после годину дана неодморногъ труда и мужественогъ патеня, дође и Готвалдово име, да се за

проповѣдника бира, и нѣгово наименованѣ за пароха у Штилебену было е као извѣсно. Онѣ намъ покаже своя добра свидѣтельства школска; мы смо сви у вече заедно сѣдили. Моя му мати живо изрази, како се она врло радуе, што ће онѣ већь едномъ својой цѣли доћи. Онѣ нѣмой и мени благодари тронутимъ рѣчма. Затимъ погледа у Софію. Ова ніе досадъ ни рѣчи проговорила была. Ал' онѣ смотри, како изъ нѣны велики црны очію суза за сузомъ као бисеръ пада на везъ, што е она радила. При овомъ угледу скочи Готвалдъ са столице, и поче по соби немирно одати. Мы нисмо знали, шта му е, и я самъ мислю, да се напрасно свое прошлости сѣтио; ерѣ се то више пута догађало, па нисмо толико ни пазили. Ал' напрасно задржи се онѣ и стане предъ Софію, коя е садъ очи къ нѣму дигла. Онѣ е оштро погледа; она се збуни, и све е већма и већма руменила. Почемъ е пакъ Готвалдъ ћутао, то е она за нужно држала, да што рекне.

„Па кадъ ћете насъ оставити, господинъ Готвалде?“ запита га она.

Готвалдъ е јошъ непрестано ћутао, али борба душе нѣгове появи му се на лицу. Софія, коју е ово ћутанѣ мучило, повтори свое питанѣ јошъ еданпутъ; читавъ потокъ суза потече јој низъ образе.

„Никадъ, — никадъ!“ повиче Готвалдъ, и узме е за руку, но исту одма опетъ пусти.

Моя мати и я, незнадосмо шта о овомъ появу да мислимо, я самъ покушавао, да то све шаломъ прекрестимъ. „Пошто најпре парохомъ постанемъ, то ћу те я са Софіомъ посѣтити, у Штилебену.“ Ал' те рѣчи проуе безъ одзива. Готвалдъ истрчи изъ себе напољъ, а насъ трое у највећој забуни остави. Я поћемъ за нѣмъ у нѣгову собу, но наћемъ врата заключана; мое званѣ небуде одазвано. Морали смо свршетакъ очекивати.

Ујутру кадъ Софія устане, наће на свомъ асталу писмо одъ Готвалда, кое јој е оно изявило, о чему самъ я слутіо. Онѣ е у писму увѣриваше, да е у нѣмой оно существо нашао, кое ће га са животомъ помирити, кое ће га усрећити моћи. Пыташе е, да л' ће нѣно срце одважити се моћи, да га люби, да л' јој е рука јошъ слободна. Позиваше се на сво знанѣ нѣгове прошлости, и пыташе е, да л' она осећа, да ће съ нѣмъ моћи задовољно по путу живота ходити. У томъ случаю полагаше онѣ свою срећу у нѣне руке, да е онѣ као и она сиротанъ, но да му нѣгови изгледы болю будућность обећаваю. — Мати писмо исто прочита, па погледа пытајући у Софію. Ова падне на нѣне груди, и призна јој, да е дугожелѣна срећа живота нѣногъ изненада предъ ню изишла съ писмомъ тимъ. Готвалда затимъ моя мати посѣти.

Одъ тогъ часа буду Готвалдъ и Софія срећный паръ млада заручника. Само е вѣнчанѣ јошъ свршити требало. Софія е сама любавъ была; Готвалдъ само блаженство. Я самъ быо самъ срећномъ пріятеля мога усхяћенѣ.

Готвалдъ е морао често у Штилебенѣ одлазити. Почемъ му е обећанѣ службе осигурано, то е тамо спремао и намѣштао свою опредѣљну кућу, гдѣ ће нѣгова породица удобно живити моћи. Покадшито е повише дана

изостаю, но съ тимъ е дражіе вићенѣ было. Я самъ чисто сумняю, да л' е якои паръ людій срећниіи бити могао, него што су Готвалдъ и Софія были.

К Н Ъ И Г Е И Ж Е Н Е.

Кадъ човекъ кнѣигу какву у руке узме и повезъ јој посмотри, одма му и жене мораю наумъ пасти, ерѣ се оне съ кнѣигама у млогоме слажу, премда се међу собомъ никако сложити немогу.

Посмотримо најпре на кнѣиги насловъ; колико бы се манѣ людій варало, кадъ бы и жене на себи насловъ или надпись какавъ имале. Међутимъ ипакъ, што е насловъ у кнѣиге, то е у жене лице, све се може на нѣму читати: име писателя, отца, краткій списакъ садржая, кадъ е на свѣтъ изишла и т. д.; но и најгора кнѣига може лепъ насловъ имати; а заръ нема лепы рѣавы жена.

Садъ узмимо списакъ типографски погрѣшака и посвету кнѣиге, као и брой колико е пута на свѣтъ излазила. Врло бы добро было, кадъ бы се и кодъ жена могло одма видити, каквы погрѣшака и кодъ нѣи има, коме су се посветиле и колико су пута аморчићи любви нѣне на свѣтъ излазили и появљивали се! — Колико бы полезно за люде было, кадъ бы и у жени као и у кнѣиги читати могли, каквогъ е садржая. — Да ли е полезна или досадна, да л' е комедія или песмарица, или е какавъ шалливый или жалосный комадъ.

Неке се кнѣиге и то рѣаве по улицама продаю и најболъ пролазе. — Многе кнѣиге рѣавогъ садржая у злату блистаю, и нарећене су у великолѣпнимъ орманима, а добре прашиномъ попале и само прошивене по будацима чаме, тако исто быва и са женама, ако и не са свима.

Многи люди купе лепу кнѣигу, позлате е, па е у библиотеку оставе, безъ да е затимъ читаю; да такови люди немаю пріятеля, ове бы кнѣиге безъ употребљѣня о-стале.

Добре кнѣиге ласно се и губе и краду, — то исто быва и съ добримъ женама; само се добре жене чуваю, да познатомъ крадљивцу у шаке непадну. Кнѣиге, кое се много читаю, особито оне изъ позаймне библиотеке, дуго нетраю; искаляю се, исцѣпаю се и пропадну.

Ћаци радо изгубе свое школске кнѣиге, само да немораю учити, и люте се кадъ ѣмъ ѣй когодъ наће, исто тако и неки бы люди радо изгубили свое жене, и дали бы бакшиша ономе, кои бы ѣй нашао и — за себе задржао.

Искрене, честите, паметне жене равне су онимъ кнѣигама, кое су пуне добры изречѣня, полезны опомена; — оне су права златна зрна. Радине и приљѣжне равне су економскимъ кнѣигама. — Напротивъ зле, лукаве, злобне и брбљаве жене сасвимъ су налижъ на млоге сада изилазеће кнѣиге, кое нико готово и нечита, као што су неке досетке насрадинске, сановници, лажне исторіе и картарске кнѣиге.

Што су за кнѣиге стаклени ормани предъ кнѣижарама, то су за дѣвѣнке балови, игре, шеталишта и друга овака явна мѣста. Ту се може наћи свакояки кнѣига, чи-

таны и нечитаны, фантастичны соннамбула (*лесечаркѣй*) и озбиљны економски књига, лаки поетичны спѣвова и дубоки филозофски и многи други.

Лице майке, коя поредь одрасле кѣри шета, равно е обяви, на којој стои: „Ова е књига поредь обяве стоѣћа на продаю.“

Девојке съ многимъ миразомъ и опремама, а безъ нужногъ знаня и доброте, равне су књигама пунимъ контрафа и планова; кадъ временомъ ове изъ књиге почуамо, књига по себи невреди ништа. — Но при свемъ томъ садашњи младићи, кадъ књиге купую и дѣвојку за супруга траже, ипакъ траже златанъ повезъ и много контрафа. Чиновници, кои найвећу важность на титуле свой званія полагаю, траже и књигу и дѣвојку, коя ће добру титулу имати.

Люди најболе читати књиге, кое е читати забранѣно.

Кое су књиге и жене везане, те се лако неразлепшаю.

Жене су равне и црквенимъ књигама, ерѣ често изъ нѣи мужевима молитве (алъ чудновате) излазе, такозване вакеле.

Кадъ се ко у новіе време ожени, исто му буде као и кадъ кое ново дѣло купи, одма затимъ мора и остале части дѣла, као тетке, стрине, уйне и многе друге свезке узети у кућу, иначе ніе књига подпуна.

Лакомислене жене равне су књигама на просишунемъ или такозваномъ флиспапиру печатанимъ, ерѣ оне сваку лягу у себе примаю.

Дѣвојка е налики на листъ чисте артіе. — Пропа-ла е и артія и девојка, ако се на нѣой прво слово покрмачи.

Мудре девојке налики су на Шумадинку, коя свой другарица погрѣшке исправля.*)

К У Д Ъ К О И.

Кудъ е ко отишао, кудъ ће ићи и кудъ треба да иде?

Младенци у Любостию, Любишъ, Цѣловажъ, Любляну, Грльиште и Любницу.

Сиротиня у Головићъ, Губеревацъ, Гуньиште, Богатићъ, Ђловики и Ситницу.

Удови свештеници у Калуђерицу и Манастирѣ.

Слепи у Видињѣ.

Мршави у Здравацъ, Трбушацъ и Ђдрене.

Воююће силе у Миріево, Мириловацъ и Смирну.

Воћари у Ягодину, Крушевацъ, Вишњицу, Трешњи-вицу, Шљивовићъ, Ябуку и Лѣшницу.

Ненасија у Ждрло.

Пандури у Лесковацъ и Дренополь.

Непріятель у Бѣжанію.

Ненаплаћена вересія у Паланку.

Косачи у Брусницу.

Ловци у Соколъ, Крагуевацъ, Заечаръ, Медведникъ,

и Сѣсицу и Голубацъ.

Маяъ пѣнице у Винковце а веће у Руму.

Тераѣе у Чибоковацъ и Камишъ.

Погорѣлци у Пожегу, Пожаревацъ и Пожежену.

Дрвари у Брестовикъ, Тополу, Грабовацъ, Ябланикъ, Врбицу, Буковикъ, Поцерину, Кленакъ, Орашъ и Липникъ.

Млѣкари у Овчаръ, Кабларъ и Козникъ.

Безкућници у Крчмарѣ.

Дѣца у Ђаково, Дечане, Азбуковицу и Читлукъ.

Ожалошћени преко Ядикова у Радуевацъ.

Бояцие у Зеленакъ, Црнуће, Бѣльину, Модранъ, Црвену гору, Враново и Плавно.

Лѣто у Студеницу а зима у Топлицу и Жарково.

Куварице у Котленикъ, Кутлово, Лукавицу, Рибарску баню, Копривицу, Штирскую и Слезску.

Влашка сиротиня у Банѣ.

Постильони у Яшъ и Трубареву.

Село безъ богомолъ у Бѣлу-Цркву.

Лѣкари у Болечъ, Врућицу и Приштину.

Пренумеранти Шумадинке на Платно езеро.

Шумадинка — своимъ пренумерантима, ако на нѣи купанъ у ономъ езеру подѣйствуе, а иначе у Невратъ.

Д О М А Њ И Й Т Е А Т О Р Ъ.

Секретаръ. Башъ си науміо да се женишъ?! На о-вой скупоћи съ твоіомъ платомъ — 80 талира, то ми е чудо! — одкудъ ћепъ жену ранити, кадъ си садъ као бећаръ по чаршии дужанъ?!

Практикантъ. За дугове нећу се я бринути; а живити моћи ће се; знате, г. секретару, я имамъ едногъ богатогъ уяка, човекъ е у годинама, може свапта быти; истина онъ има четворо ситне дѣце, али кое врућица, кое колера, кое богинѣ, кое ектика — знашъ, може опетъ свапта быти; после, метнуо самъ на лутрию, кудъ толике будале добыяю, што небы и я еданпуть добыю, а мени башъ треба; после, одпустићу берберина, па ћу се самъ брѣяти; после, оставићу чибукъ, па ћу пушити само цигаре; после — та знашъ, може се, кадъ само человекъ оће.

Дѣте. Нано, цркао намъ гаровъ.

Мати. Та неможе быти! а шта му е было. О, ала ми е жао тога псета, то е морао нѣга неко отровати.

Отацъ. Умрѣо нашъ комшия, жено.

Мати. Чула самъ. О, да ми е само знати, ко е отровао наше псето.

Господинъ. Келнеръ, кадъ си донео вино, што ми ниси донео и воде, ты знашъ, да я непиемъ безъ воде.

Послужитель. Нетреба вамъ, господине, вода, — мы смо јошъ юче усули воде у то вино, да гостима олакшамо трудъ.

З А Ч И Н Ц И.

Ко се одвећъ много куне, тай лаже.

Хвали море, а остани на суву.

*) А како се зову оне дѣвојке, кое саме себе хвале?

Пре њешъ водомъ напунити кацу него решето.

Кадъ е најболя шала, онда престани.

Спаванъ е највећий крадљиваць, еръ намъ оно у-
мраде половину живота.

И брзовно стадо еду вуци.

Штета многе опамети, али никогъ небогата.

Сакривено благо ништа невреди.

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

XVII. Еданъ човекъ на самртной постелји распо-
ложи овако са своимъ иманѣмъ: „900 тал. у готовомъ
новцу остављамъ мојој жени, но ако е она трудна и роди
сина, нека припадне сину три пута више но матери, а а-
ко роди кћерь, нека узме мати двапутъ више него кћи.“
Жена после неколико мѣсеци роди двоје, и сина и кћерь;
— колико ће свакомъ по гласу тестаментa припасти?

XVIII. Миланъ рече: „да ми е шесть пута оволи-
ко гроша, колико имамъ, и јошъ осамъ гроша, купио бы
ову књигу.“ — „А мени да е десетъ пута оволико, коли-
ко имамъ, купио бы е и ја“, одговори Петаръ. „Е, па ми
имамо едиаку суму новаца“, рекне Миланъ. — Колико е
свакиј имао и пошто е књига была?

XIX. Кадъ е Наполеонъ I. умрѣо, износиле су нѣ-
гове и нѣговогъ сина године скупа 61 годину; отаць е
41 годину стари био одъ сина. Колико е было свакомъ?

XX. У судару едномъ на Черной Рѣки падне са стра-
не Руса и саюзника свега 57 людји, и то 10 Француза ви-
ше но Руса, и 14 Енглеза мањ но Француза. — Колико
е одъ сваки пало?

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

Бѣоградъ, 18. Јулиа. Свѣтла књатиня съ фамилиомъ вра-
тила се данасъ пре подне изъ Тополе у Бѣоградъ; тако
су се и други овдашњи пратиоци поч. госпос Клеопатре кое
данасъ кое юче овамо повратили.

15. тек. приспѣо е войвода господинъ Т. Вучићъ Пери-
шићъ изъ Карловара овамо.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Султанъ е после юриша 6. пр. на Севастополь напѣ-
сао одъ свое стране захвална писма предводителѣма францу-
ске и енглеске войске.

— Повелитель войске у Лиону, маршалъ Кастеланъ, рѣ-
во изьяшњаваоуи едну замршену телеграфску депешу заключи
изъ нѣ, да му се смртъ цара Наполеона доставля. Олма
састави прокламацію за войску, у којој войникѣ убѣђиваше,
да се Бурбонцима покоре, као што ће ямачно и цѣла Францу-
ска чинити и да нема достойни владателя за францускїй пре-
столъ по смрти Наполеона, него што су Бурбонци. Онъ по-
шлѣ прокламацію у печатню, алъ наскоро дозна, шта е у ства-
ри. Царъ е чуо о овой забунѣ маршаловой и смѣ се, но

родбина Наполеонова, наследници престола, захтѣваю, да се
маршалъ изъ службе одпусти, почемъ ќе онъ и у случаю до-
истне смрти садашнѣгъ цара, Бурбонце подпомагати и про-
тивъ наполеоновогъ племена быти.

— Изъ *Крима* нема ништа новогъ, осимъ што обадвѣ
стране являю, да се свака яко утврђуе и за бой спрема. Пи-
сма одъ 6. тек. доставляю, да су утврђена руска кодъ Мала-
кова двоинномъ већа и яча, но што су при судару пре мѣсець
дана была; еръ е Русима за рукомъ испало, те су све изред-
не наредбе и планове ген. Тотлебена крозь послѣднѣ доста
мирно време подпуно извршити и остварити могли. Саюзници
поредъ све свое ревности и неуморности у бойнимъ припре-
мама немогу пре конца овогъ мѣсеца ништа важниѣ противъ
Руса предузети.

— Изъ *Цариграда* подъ 7. тек. пишу, да е Омеръ-паша
тамо приспѣо, по свой прилици да преда врѣвно повелитель-
ство надъ кримскомъ войскомъ коме другоме. Да ће Омеръ-
паша, као што се чуе, затимъ надъ турскомъ войскомъ у Ази
врѣвну управу примити, пре смо већъ явили.

— Изъ *Севастопола* явля подъ 9. т. князь Горчаковъ, да
е неприятельска ватра покоипуть жестока, но да руске бата-
риѣ съ успѣхомъ одговараю.

— *Лондонъ*, 11. тек. Парламентъ се по дугомъ савѣто-
ваню безъ гласаня за турскїй заемъ изьяснио. Ф. Пѣйлъ явио
е, да е легія странаца на 4000 мом. нарасла, и да еднako јошъ
расте. — Одъ ове войске већъ е 2500 мом. на енглеской зем-
љи, међу њима 1000 Нѣмаца и 1000 Швайцераца. Кавалѣ-
риѣ има 200 мом., но ови јошъ немаю коня. Свакиј данъ при-
спѣваю по 70 рекрута.

— *Об. нов.* изъ *Варшаве* доносе гласъ, да царъ намѣра-
ва мало по мало Поляцима сва она права подарити, коя су
они после буне 1831. год. изгубили; т. е. да ће се у цѣломъ
кралѣвству увести опетъ званично и у школама польскїй е-
зикъ, и преимѣствена права римске цркве, и да е царъ папи
већъ уступіо право владике за Польску предлагати, на кое да
е папа цару захваліо. Но најновиѣ вѣсти изъ Польске про-
тивно гласе, т. е. да е управный савѣтъ Пол. ске разрѣшенъ,
и да су надлежательства за унутрашња, црквена и финансиал-
на дѣла петербуршкимъ пепечительствама подвргнута, као
напоследку и то, да ће у Польской за време ратно военый
судъ у политичнимъ преступцима судити. Поговара се, да е
князь Паскевић по својој молби у пензию стављенъ.

— Изъ *Цариграда* подъ 4. тек. доставляю, да е 36.000
Руса подъ Муравѣвомъ градъ Карсъ яко притѣснило. Граду
су истомъ са своју страна путови пресѣчени, а ране у граду
више нема но за неколико недѣля. Зато се и порта садъ ста-
ра о томъ, како помоћъ своимъ людина да пошлѣ. Осимъ то-
га обколили су Руси едno одѣлнѣ турске кавалѣриѣ и увати-
ли су живы 500—600 момака заедно съ предводителѣмъ Бех-
тубъ-пашомъ.

Течай новаца: сребро 120%; дукати по 5 фор. 36 кр.
за банке.

У послѣд. бр. на стр. 232. оздо у 10. врсти прве по-
лов. испремѣштана су слова, а треба да стои: „Опростни-
те, господинъ њаволе, я неведемъ ватру.“